

Big Brother in China

Zhang Peili introduceerde in de jaren 80 nieuwe media en conceptuele kunst in China. Het Smak wijdt de eerste Europese overzichtstentoonstelling aan zijn eigenzinnige werk.

CATHERINE VUYLSTEKE

Uplifting
Zhang Peili
Nog tot 21/10 in
het Smak, Gent.
★★★★☆

Een expo van hedendaagse Chinese kunst mag wat anders tonen dan Ai Weiwei, Fang Lijun of Zhang Xiaogang. Het verhaal van Zhang Peili (61) begint in 1980, bij de Opendeurpolitiek. Mao Zedong heeft net zijn laatste adem uitgeblazen en na decennia van ideologische waanzin en internationale isolatie haalt pragmatiek de bovenhand. De universiteiten openen opnieuw hun deuren, Zhang Yimou en Chen Kaige maken hun eerste films, er zijn tal van wonderlijke nieuwigheden te koop: nylonkousen, lipstick en kleuren-tv's maar ook vertalingen van Beckett, Sartre, Freud en Nietzsche.

Zhang schrijft zich in aan de Kunstacademie van Hangzhou, waar hij gelijkgezinde jongeren als Wang Guangyi en Geng Jianyi leert

kennen. De drie hebben een hekel aan de gangbare genres van Native Soil (de voorstellingen van 'onbezoedelde' minderheden) en Scar Art (taferelen waarin wordt afgerekend met de pijn van de Culturele Revolutie) en brengen 'rationeel realisme': doeken zonder verhaal, bevolkt met anonieme personages of symbolisch geladen objecten. Bij Zhang zijn dat vaak latex handschoenen, als metafoor voor de knellende maar ook diffuse greep van de overheid op haar burgers.

Hoewel die canvassen succes hebben op kleine expo's, beginnen Zhang en (de vorig jaar overleden) Geng steeds meer te twijfelen aan de doeltreffendheid van schilderkunst. Met hun collectief Pond Society willen ze buiten de school treden, ze doen performances of hangen vreemdsoortige personages in het straatbeeld.

In 1987 creëert Zhang het eerste tekstueel-conceptuele kunstwerk, over een fictieve expo van zijn latex handschoenen. Opvallend zijn de ironische noten: zo moet het publiek verplicht 23 à 33 minuten per zaal spenderen.

Niet-naleving komt op een halfuur extra te staan.

Een jaar later besluit hij op een symposium een experiment uit te voeren: hij wil het publiek drie uur lang in een zaal opsluiten met een video waarin hij een spiegel laat vallen, de stukken aanlijmt en weer van voor af aan begint. 'Het idee voor een film zonder verhaal, plot of emotionele waarde kwam vanuit de plotse populariteit van televisie. Ik wilde het publiek laten nadenken over de vele uren die werden gedood met tv-kijken.'

Het loopt evenwel niet volgens plan. De aanwezigen eisen dat Zhang de 'saaie' video doorspoelt, waardoor 3 uur worden teruggebracht tot 15 minuten.

Kip wassen

Minder dan een jaar later heeft het Tiananmen-bloedbad plaats, gevolgd door anderhalf jaar van repressie en indoctrinatie. Zhang reageert met een video waarin hij een kip wast met zeep. Onderwerping, sanitatie, alle 'vuil' wordt verwijderd. Ook slaagt hij erin de officiële CCTV-studio's even te lenen. Hij

Latex handschoenen zijn een metafoor voor de knellende greep van de overheid op haar burgers

Altijd weer zijn er verwijzingen naar autoritarisme, personencultus en indoctrinatie

laat de beroemde nieuwslezer Xing Zhibin stukjes uit het woordenboek opdreunen – een verwijzing naar de tanks op het plein en hoe daarover in het journaal met geen woord werd gerept.

In zijn recentere werk focust Zhang niet zelden op kleine handelingen – scheren, zich krabben – waarbij het vertrouwde door het gebruikte perspectief toch vreemd voelt. Altijd weer duiken subtiele verwijzingen op naar autoritarisme, personencultus en indoctrinatie.

Zhang toont zich in deze retrospectieve een scherp observator. Zijn bespiegelingen over de spanning tussen staat en burger zijn in tijden als deze bijzonder boeiend, ook voor niet-Chinezen.

Kijken en bekeken worden, het is de rode draad in het werk van Zhang Peili. © Dirk Pauwels

Theater met tuffende tractor

Locatietheater Op een kar draven we doorheen de 'Parel der Kempen' en een intense liefdesaffaire. 'Tussen hond en wolf' is emotioneel roadmovie-theater bij valavond.

Tussen hond en wolf.
UNM.
Tot 30/6 in
Turnhout. Tickets
via De Warande.
★★★★☆

In het origineel uit 2009 speelden Maarten Westra Hoekzema en Kyoko Scholiers twee twintigers die elkaar toevallig ontmoetten langs de dijken van Linkeroever. Nu is er een Turnhoutse remake, waarin de jonge acteurs Robbert Vervloet en Julia Ghysels volop mogen flirten en filosoferen over de liefde. Tenminste, tot het vallen van de nacht een einde maakt aan die ene amoureuze dag die de levens van hun personages helemaal overhoop zal gooien.

In het 'gouden uur' voor zonsondergang ('entre chien et loup' in het Frans, vandaar de titel) volgen wij hen, terwijl we op een kar stap-

voets door de stad en velden hobbelen. De Turnhoutse 'jachthaven', de afgelegen weggetjes, de watertoren in het centrum: de locaties zijn fenomenaal goed gekozen. Zelfs in die mate dat ze de tekst, die soms neigt naar karamellenromantiek, al eens durven weg te spelen.

De magie is het meest voelbaar in de spontane en hyperrealistische momenten. Dan doet dit babbeltheater denken aan films als *La vie d'Adèle* of de *Before*-trilogie van Richard Linklater, die een inspiratiebron was. In die zin is het jammer dat Ghysels' (te) mooie uitspraak al eens vloekt met Vervloets natuurlijke manier van praten

Theater in het gouden uur voor zonsondergang. © UNM

en dat de intermezzi van de meefietsende verteller Louis van der Waal zo uitleggerig en moralistisch zijn.

De verbaasde gezichten van de toevallige passanten zijn goud waard, zoals wanneer Vervloet en Ghysels het in een flashforward negen jaar later aan de stok krijgen. Maar soms is het opboksen tegen de omstandig-

heden: als de hele Grote Markt naar onze voorbij tuffende tractor zwaait, is het moeilijk om in de bubbel van de fictie te blijven. Je zou haast willen dat onze tribune onzichtbaar was.

Verdict: *Tussen hond en wolf* is een gloedvolle voorstelling. En dat ligt niet alleen aan de ondergaande zon.

FILIP TIELENS